

Sote-uudistuksen säästömekanismit

Alustavia arviointeja
5.11.2015

Hallitusohjelma

- Sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistamisen tavoitteena on terveyserojen kaventaminen ja kustannusten hallinta
- Hallitus vahvistaa julkisen talouden kestävyyttä rakenteellisilla uudistuksilla
  - tavoitteena vähintään 4 miljardin euron taloudelliset vaikutukset
  - sote-uudistuksen osuus 3 mrd. vuoden 2029 loppuun mennessä

Sosiaali- ja terveydenhuollon menojen kasvu

- Sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannukset olivat noin 19 miljardia euroa vuonna 2013.
- Tulevaisuudessa ikääntyvän väestön palvelutarpeen kasvu, sairauskirjon muutokset sekä hoitomahdollisuuksien lisääntyminen ja väestön odotusten kasvu luovat paineita kustannusten nousulle
- Hidas talouskasvu ja jo lähtötilanteessa kansainvälisesti vertaillen korkea kokonaisveroaste pakottavat etsimään uusia tapoja kustannusten kasvun hillintään

Sote-uudistus ja kestävyysvaje

- Hallitusohjelman mukainen 3 mrd. euron säästötavoite korjaisi reilun kolmanneksen kestävyysvajeeesta, joka oli VM:n syyskuun 2015 arviossa 3,5 prosenttia suhteessa bkt:seen
- Tämä tarkoittasi, että sosiaali- ja terveydenhuollon menojen reaalikasvu saisi olla jatkossa 0,9 prosenttia vuodessa ennustetun 2,4 prosentin sijaan

Eksoten, Kainuun ja HUS:n esimerkit

- Yhtä laajoja uudistuksia ei Suomessa eikä kansainvälisesti ole tehty
- Uudistuksen säästöpotentiaalia voidaan suuntaa antavasti arvioida jo tehtyjen, mutta selvästi pienemmän mittaluokan uudistusten kautta (Eksote, Kainuun hallintokokeilu ja HUS:n keskitetyn johtamisen malli)
- Niistä tehdyt tutkimukset antavat viitteitä siitä, että uudistuksella voidaan hillitä kustannusten kasvua, mutta asetettu tavoite on tiukka
- Esimerkiksi THL on arvioinut Eksoten tietojen perusteella, että sote-uudistuksella voitaisiin hillitä kustannusten kasvua 190-450 miljoonaa euroa vuodessa.
- THL arvioi että HUS:n uudistuksella onnistuttiin alentamaan erikoissairaanhoidon nettokustannuksia 1,7 prosenttiyksikköä
- Kainuussa ei päästy samaan

Uusien toimintamallien vaikutukset kustannuksiin (1)

- Uudistus luo päätöksenteolle ja johtamiselle aiempaa paremmat puitteet sote-palvelujen järjestämisen ja tuottamisen tehostamiseen
- Säästöjen aikaansaaminen edellyttää kuitenkin tavoitteellista muutosjohtamista
- Säästöt eivät synny tasaisesti ajassa, vaan alussa uudelleenjärjestelyt ja investoinnit voivat lisätä menoja. ICT-investoinnit ja henkilöstön palkkojen harmonisointi tuovat huomattavia, toteuttamisaikataulusta riippuen jopa satojen miljoonien kuluja

Uusien toimintamallien vaikutukset kustannuksiin (2)

- Koska henkilöstömenot ovat noin puolet käyttömenoista, täytyy työn tuottavuuden kohottamiseen kiinnittää erityistä huomiota
- Henkilöstömenojen hillintää saadaan aikaan muuttamalla toimintatapoja, esim. lisäämällä sähköisiä palveluja, kehittämällä ammattiryhmien välistä työnjakoa, tukemalla ikääntyneiden toimintakykyä ja kotona asumista siirtäen näin ympärivuorokautisen hoivan tarvetta myöhemmäs
- Kokemukset Eksotesta ja HUS:sta osoittavat, että yhden johdon alaisuudessa voidaan henkilöstön kasvua hillitä palvelujärjestelmää uudistamalla

Uusien toimintamallien vaikutukset kustannuksiin (3)

- Mittakaavaetuja voidaan hyödyntää tarvikkeiden hankinnassa (lääkkeet, hoitotarvikkeet ja käyttötavarat) ja tukipalveluissa ml. lääkinnälliset tukipalvelut
- Ostopalvelujen käyttöä voidaan tehostaa teknologisen kehityksen ja uudenlaisten toimintamallien avulla
- 10 % käyttäjistä saa aikaan 70-80 % kustannuksista =>
- Hoitoketjuja voidaan kehittää perus- ja erikoissairaanhoidon integroivassa mallissa nykyistä tehokkaammiksi
- Järjestämällä runsaasti sekä sairaanhoito- ja sosiaalipalveluja käyttävien hoito sosiaali- ja terveysterveystoimien integroivassa ympäristössä saadaan kustannuksia alas

Uusien toimintamallien vaikutukset kustannuksiin (4)

- Terveyskeskuksissa ei ole merkittäviä mittakaavaetuja, mutta erikoissairaanhoidossa on ja lisäksi erikoistumisetuja
- Kansainvälisen tutkimuksen mukaan sairaaloiden optimikoko on 200-400 sairaansijaa; Suomessa paljon myös sitä pienempiä sairaaloita =>
- Sairaala- ja muu palveluverkko optimoimalla saadaan huomattavia kustannusten alenemisiä
- Yleisellä tasolla digitalisaation merkitys tuottavuuden kasvuun on puolet. Hyvin suunniteltuna ja toteutettuna sähköisten palvelujen avulla saatava säästömahdollisuus on huomattava